

omtalt, at Thinget besluttede, at Forhandlingen skulde ende. Det forekom nu mig altsaa, at det havde været heldigere, om det ærede Medlem havde ladet hele denne Side af Sagen ligge, men i ethvert Fald har det, at han ikke har gjort det, bevæget mig til at udtale mig kortelig overfor ham. Det ærede Medlem vilde gjøre gjældende, at de, der havde stemt imod Vedtagelsen af den Beslutning, som i sin Tid blev forelagt for Thinget af ham med flere Meningsfæller, skulde have gødfjendt en ny Værdighed for Thingets Formand, nemlig at han som saadan skulde være berettiget til at rangsage Ryrer og Hjertes i religiøs Henseende, at han skulde være en Slags officiel Undersøger af Medlemmernes Trøstforhold. Det maa jeg paa det Bestemteste protestere imod. Jeg har stemt imod den nævnte Beslutning, men jeg har aldeles ikke tænkt paa, at det skulde være af de Grunde, som det ærede Medlem har anført, og heller ikke, at det med Berettigelse skulde kunne gjøres gjældende, at en Tilføjetelse af dette Forslag havde en saadan Betydning. For mig stillede Sagen sig saaledes, at man havde paa en efter min Formening uheldig Maade indblandet det valgte Medlems religiøse Stilling og den Klage, som var kommen fra Vælgere i Kredsen, med Formandens Udsærd under Sagens Behandling. Jeg har den Anskuelse, at saalænge vi have en Formand, skulle hans Handlinger være fri for Kritik, thi ellers vil Anarki snige sig ind her i Forsamlingen, og jeg veed ikke, hvorledes det Hele da skal ende. At en Formand kan begaa en Feil, er jeg enig i med andre Medlemmer, der have udtalt noget Saadant, det er Noget, der ligger deri, at Formanden er et Menneske, og det er Menneskeligt at feile, men den fornødne Kritik over Formandens Udsærd ligger efter min Mening, hvad ogsaa ved samme Leilighed er udtalt af Andre, deri, at man, naar Valget skal fornyes, tager sine Forholdsregler. Det er min Mening, at et saadant Spørgsmaal maatte man lade afgjøre ved denne Leilighed. Jeg ansaa det for uheldigt, at man gav denne Kritik i en saadan Form, som laa i dette Forslag til Beslutning, og det var en af Grundene, hvorfor jeg stemte imod Beslutningen, men det var ingenlunde, fordi jeg vilde have Formanden berettiget til at undersøge Folks religiøse Stemmning. Det er en aldeles uberettiget Slutning af det ærede Medlem, at han lægger ind i Andres Afstemning Noget, som passer efter hans Formaal, men som ingenlunde ligger i Sagen selv. — Det var mig om at gjøre at udtale, at det ærede Medlem var aldeles uberettiget til at drage en sllig Slutning — idetmindste for mit Vedkommende, der jo havde stemt imod dette Forslag — og jeg skal nu med et Par Ord omtale selve det foreliggende Forslag. Dersom denne Formel havde været vedtaget i den grundlovgivende Rigsdag, havde den jo haft en berettiget historisk Betydning. Jeg erindrer ikke, hvorledes jeg stemte i

den grundlovgivende Rigsdag, hvoraf jeg jo var Medlem, angaaende denne Sag, men jeg veed meget godt, at jeg i og for sig var absolut imod, at der skulde aflægges en saadan Ed. Nu har der imidlertid i nogle og tredive Aar været brugt en vis Formular, og saa spørger jeg: Mon det vilde være rigtigt, er det ikke for fordringsfuldt at fordre, at den Ed, som har kunnet bruges med Samvittighedsfuldhed af saamange Mænd, som ere vandrede igennem denne Sal, støttede til et Mandat, nu skulde affattes, fordi Enkelte ikke finde sig tilfredsstillende ved denne Formel? Vi have jo iøvrigt ikke haft et eneste Menneske, saalænge vi have haft denne Forsatning, der har vægret sig ved at underskrive Edsformularen, og der er jo altsaa slet ikke nogen Nødvendighed for at fremkomme med dette Forslag i nærværende Dødblik. Der har ikke vist sig nogen Erang dertil, det er kun en Indbildning, at der har været Erang dertil. Man har troet, at et æret Medlem af dette Thing ikke har villet eller kunnet underskrive Eden, men det har jo vist sig, at han har understrevet den, altsaa har han kunnet det, og han har saaledes ikke søgt nogen Erang til en anden Formular. Nu siger jeg altsaa, det forekommer mig at være for stærk en Fordring at stille, at en Edsformular, der har en saa lang Tid paa sig og saa mange Mænds Godtjendelse for sig, nu pludselig skulde affattes, fordi der er en Formening om, at der i Fremtiden kan komme Rigsdagsmænd, som mulig ikke kunne eller ville underskrive denne Edsformular. Jeg er imidlertid af den Mening, at, naar nu dette Spørgsmaal engang er kommet frem og kommet frem endogsaa i to Forslag, er man nødt til at tage sin Stilling dertil, og jeg for min Part har ikke Noget imod at tillade, at Eden aflægges af dem, der tro med flest Samvittighed at kunne underskrive den, paa den Maade, som er antydet af det ærede Medlem, der har indbragt dette Forslag. Jeg finder imidlertid, at der Rigtigste var, at vi til Grundloven forandret derhen, at der ikke skulde aflægges en saadan Ed. Vi se jo iøvrigt, at der er andre Tilfælde, som have Hensyn til borgerlige Stillinger, hvor Edsaflæggelsen er affattet, f. Ex. Jæneeden. Jeg finder altsaa, at det maatte kunne være tidsvarende og hensigtsmæssigt, om man her gjorde noget lignende, men det kan jo nu ikke ske uden en Grundlovsforandring. Iøvrigt kunne vi jo meget nemt komme til en Grundlovsforandring paa dette Punkt, dersom vi i denne Samling vedtog Forslag i saa Henseende, da der alligevel skal være et nyt Valg om kortere Tid, og naar det da ogsaa kunde blive vedtaget (Højsåbro: Rust paa Landsthinget!) Lovet, Landsthinget skal jo ogsaa opløses, thi Regjeringen er jo, naar der lægges Vægt paa at faae det gjort, nødt til at foretage de Skridt, der ere nødvendige. Det troede jeg ikke, jeg behøvede at omtale. (Afskydelse.) Ja, saa kunde man